

Дейв Еггерс

ГОЛОГРАМА
ДЛЯ
КОРОЛЯ

Роман

ФАБУЛА
ВИДАВНИЦТВО

Оригінальна назва роману: A HOLOGRAM FOR THE KING

All rights reserved.

Усі права збережено.

Жодна частина цієї книжки не може бути відтворена або передана в будь-якій формі або будь-якими засобами, електронними чи механічними, включно з фотокопією, записом чи будь-якою системою зберігання та пошуку інформації, без письмового дозволу власників авторських прав.

Ця книжка — художній твір, імена, персонажі, події є продуктом авторської уяви, тобто вигадані. Усі гійові особи, що живуть зараз або померли, компанії або комерційні заходи є випадковим збігом.

Еггерс Дейв

Е28 Голограма для короля. Роман / пер. з англ. Е. Рабінович. — Харків : Вид-во «Ранок» : «Фабула», 2020. — 320 с.

ISBN 978-617-09-6153-2

В Аравійській пустелі біля затяжного довгобуду майбутнього міста Алан Клей, не найуспішніший підприємець, чекає на призначену зустріч із королем саудитів, щоби продемонструвати йому передову голографічну технологію та укласти вигідний контракт. Алан терплячий і в очікуванні намагається досягнути світ, у якому живе і який різко змінився за останні десятиріччя. Тут ніщо більше не має значення — лише вигода і дешева визна. Тут більше не важливі дружба, доброта, гідність — тільки комфорт. Це світ, у якому для Алана надто мало шансів, — тому що завжди знайдуться ті, хто молодші, успішніші, нахабніші...

Дейв Еггерс буквально увірвався в перші лави сучасних американських письменників. Його називають спадкоємцем Д. Селінджера, і кожен його роман — воістину подія і для літератури, і для читача.

УДК 82-312.2

ISBN 978-617-09-6153-2

Copyright © 2012 by Dave Eggers
© Е. Рабінович, пер. з англ., 2020
© «Фабула», макет, 2020
© Видавництво «Ранок», 2020

Дейв Еггерс (1970) — знаний американський письменник, редактор, видавець і сценарист, уродженець Бостона (Массачусетс). Навчався в Іллінойському університеті на факультеті журналістики, але на початку дев'яностих років йому довелося залишити навчання у зв'язку зі смертю обох батьків, що померли в досить молодому віці від раку. Ці події лягли в основу першої книжки Еггерса — автобіографічної оповіді «A Heart-breaking Work of Staggering Genius» (2000).

Книжка мала величезний читацький успіх і посіла перше місце в списку бестселерів «The New York Times», а письменник-початківець був номінований на Пулітцерівську премію. Ця історія й досі вважається однією з 20 найкращих книжок першого десятиріччя ХХІ століття.

Залишивши університет, Дейв переїхав разом із молодшим братом і своєю майбутньою дружиною до Каліфорнії. Деякий час працював графічним дизайнером у місцевій газеті в Берклі, що згодом перетворилася під його впливом на сатиричний журнал «*Might*». У 2008 році разом із Майклом Голденбергом створив сценарій до фільму «Там, де живуть чудовиська» (2009), а згодом — сценарій до стрічки «У дорозі» режисера Сема Мендеса (2009).

Ще 2002 року Дейв Еггерс видав свій перший роман «You Shall Know Our Velocity». А чи не найвідомішим твором Еггерса став роман «Сфера» (2013) — антиутопія, сповнена жорсткої сатири на сучасний світ інформаційних технологій і соціальних мереж. Роман був екранізований 2017 року, у головних ролях знялися Том Генкс та Емма Вотсон. Але «Сфері» передував не менш значимий твір — «Голограма для короля» (2012). Це точний зріз американського життя, майстерне поєднання сюрреалістичних пригод, комедії абсурду і точних спостережень. Через чотири роки цей роман екранізував чи не найвідоміший західноєвропейський режисер Том Тиквер, а головну роль виконав знову-таки Том Генкс.

Твори Дейва Еггерса відзначені численними книжковими нагородами, зокрема, Дайтонською премією, французькою Премією Медічі, німецькою «Альбатрос», а також Американською книжковою премією.

*Деніелу Максуніні, Рону Хедлі
і Полу Вайді, великим людям*

Не кожного дня ми потрібні.

Семюел Беккет

I

АЛАН КЛЕЙ прокинувся у місті Джидда в Саудівській Аравії. Це було 30 травня 2010 року. Він провів два дні в літаках, щоби потрапити туди.

У Найробі він зустрів жінку. Вони сиділи поруч, поки чекали своїх рейсів. Вона була висока, фігурна, із крихітними золотими сережками. У неї було рум'яне обличчя і переливчастий голос. Алану вона сподобалася більше, ніж багато хто з людей у його житті,— тих, кого він бачив кожного дня. Вона сказала, що живе на півночі штату Нью-Йорк. Не так уже й далеко від його будинку в передмісті Бостона. Був би він сміливішим, то знайшов би спосіб провести з нею більше часу. Але на томість він сів на свій рейс і прилетів до Ер-Ріяда, а потім до Джидди. Якийсь чоловік зустрів його в аеропорту і відвіз до «Хілтона».

Клацнувши замком, Алан увійшов до свого номера о 1:12 ночі. Швидко приготувався до сну. Йому необхідно було поспати. Він мав вирушити о сьомій рівно, щоб після годинної подорожі на північ дістатися о восьмій

до Економічного міста короля Абдалли. Там він і його команда мали встановити систему голографічних телеконференцій і чекати на її презентацію перед королем. Якщо вона справить враження на Абдаллу, той може укласти контракт з «Реліант» на ІТ для всього міста, і тоді комісійні Алана — шестизначне число, і не з одиницею попереду, — залагодять усі його терзання.

Тож йому конче потрібно було відпочити. Щоби відчути себе підготовленим. Але натомість він провів чотири години в ліжку, але без сну.

Він думав про свою доньку Кіт, яка навчалась у коледжі, дуже доброму і дуже дорогому коледжі. У нього не було грошей, щоби заплатити за її навчання в осінньому семестрі. Він не міг заплатити за її навчання, бо за своє життя прийняв незліченні дурні рішення. Він погано планував. Він не мав мужності, коли вона була потрібна.

Його рішення були недалекоглядними.

І чужі рішення були недалекоглядними.

Дурні були рішення і вигідні лише миттєво.

Але він не знав тоді, що його рішення були недалекоглядними, дурними і вигідними лише миттєво. Він і колеги його рівня не знали, що приймають рішення, що залишать їх... залишать Алана! — отаким як зараз: практично банкрутом, майже безробітним власником одноосібної консалтингової фірми, позбавленим навіть домашнього офісу.

Із матір'ю Кіт він розлучився. Зараз вони були у розлученні довше, ніж були разом. Рубі була клятою болячкою в дупі, жила зараз у Каліфорнії і не брала жодної

участі у фінансуванні Кіт. «Коледж — це твоя справа,— сказала вона.— Будь чоловіком хоча б у цьому»,— добавила вона.

Тепер Кіт восени не піде в коледж. Алан виставив свій будинок на продаж, але його ще не продали. Інших варіантів у нього не було. Він заборгував багатьом людям гроші, зокрема 18 тисяч доларів парі конструкторів, які побудували прототип нового велосипеда — він гадав, що зможе випускати його десь поблизу Бостона. Через це його назвали ідіотом. Він заборгував Джиму Вону, який позичив йому 45 тисяч доларів на оплату матеріалів, а також за перший та останній місяці оренди складу. Він заборгував ще 65 тисяч або майже стільки півдюжині друзів та потенційних партнерів.

Отже, він банкрут. І коли він зрозумів, що не може заплатити за навчання Кіт, було надто пізно шукати ще якоїсь допомоги. Надто пізно, щоби перевестися куди-небудь.

Кіт, здорова молода дівчина, візьме у коледжі академічну відпустку на семестр — що, це трагедія? Ні, це не трагедія. Довга і болісна історія світу не помітила б, що така розумна та здібна молода жінка, як Кіт, пропустила семестр. Вона вижила б. Це не було б трагедією. Жодною мірою не трагедія.

Трагедією називали те, що трапилося з Чарлі Феллоном. Чарлі Феллон замерз в озері біля Аланового будинку. В озері за Алановим парканом.

Алан думав про Чарлі Феллона, поки лежав без сну в номері «Джидда-Хілтон». Алан бачив, як Чарлі заходить в озеро того дня. Алан від'їжджав, прямуючи до кар'єру.

Те, що такий чоловік, як Чарлі Феллон, зайде у мерехтливе чорне озеро у вересні, навряд чи можна було визнати нормальним, але й чимось надзвичайним це не було.

Чарлі Феллон надсилав Алану сторінки із книжок. Це тривало вже два роки. Чарлі відкрив філософію трансценденталістів у пізньому віці й відчув спорідненість із ними. Він дізнався, що їхня колонія «Брукфарм» розташована неподалік від того місця, де жили він і Алан, і вирішив, що це щось означає. Він простежив свій бостонський родовід, сподіваючись знайти зв'язок, але не знайшов жодного. Усе ж таки він надсилав Алану сторінки з виділеними маркером рядками.

Витвори неординарного розуму, не скутого здоровим глуздом, вважав Алан. «Не надсилай мені більше цього лайна»,— казав він Чарлі Феллону. Але Чарлі посміхався і надсилав ще.

Отож, коли Алан побачив, як Чарлі заходить в озеро в суботу опівдні, він вирішив, що це логічне продовження новознайденої любові до природи. Він стояв у воді лише по щиколки, коли Алан того дня проїхав повз нього.

II

КОЛИ АЛАН ПРОКИНУВСЯ у «Джидда-Хілтоні», він уже запізнювався. Було 8:15. Він заснув лише після п'ятої години.

Його очікували в Економічному місті короля Абдали о восьмій. Плюс щонайменше година їзди. Поки він прийме душ, одягнеться і знайде машину до місця, буде десять. Запізнення на дві години у перший день відрядження. Дурень. І з кожним роком дурніший.

Він спробував набрати мобільний номер Кейлі. Вона відповіла — голос хрипкий. В іншому житті, на іншому оберті колеса, де він був би молодшим, вона дорослішою, і вони обоє досить дурні, щоби спробувати... він і Кейлі — то було б щось жахливе.

— Привіт, Алане! Тут красота. Ну, може, і не красота. Але вас тут немає.

Він пояснив. Без брехні. Бо більше не мав сил, бракувало потрібного творчого настрою для цього.

— Ну, не хвилюйтесь,— сказала вона з коротким смішком — цей її голос припускав можливість, вихваляв існування фантастичного життя сповненого чуттєвості,— ми тільки-но налаштовуємося. Але вам доведеться самотійно добиратися. Гей, хтось із вас знає, як Алану дістатися сюди?

Схоже, вона зверталась до решти команди. Простір відлунював, як у печері. Алан намалював в уяві темне й порожнє місце... троє молодих людей тримають свічки, чекають на нього та його ліхтар.

— Він не може взяти напрокат автомобіль,— сказала вона їм.

А тепер йому:

— Ви можете орендувати машину, Алане?

— Я з'ясую,— сказав він.

Тоді зателефонував до клерка у вестибюлі.

— Привіт. Це Алан Клей. Як вас звати?

Він завжди запитував про ім'я. Звичка, що її прищепив Джо Триволі ще в компанії «Фуллер Браш». «Запитуй імена, повторюй імена. Ти пам'ятаєш імена людей, вони тебе пам'ятають».

Клерк сказав, що його звать Едвардом.

— Едвард?

— Так, сер. Мене звать Едвард. Чим я можу вам допомогти?

— Звідки ви, Едварде?

— З Індонезії, із Джакарти, сер.

— А, із Джакарти,— сказав Алан. Потім збагнув, що не зможе нічого сказати про Джакарту. Він нічого не знав про Джакарту.

— Едварде, як ви вважаєте, я зможу орендувати автомобіль через готель?

— Чи є у вас міжнародне водійське посвідчення?

— Ні.

— Тоді ні, я не думаю, що вам слід це робити.

Алан зателефонував до порт'є. Пояснив, що потрібен водій, аби відвезти його до Економічного міста короля Абдалли.

— Треба трохи зачекати,— сказав портьє. Акцент у нього був не саудівський. Схоже, у цьому саудівському готелі саудівці не працюють. Алан про це здогадувався. Саудівців не багато працює в будь-якому місці, казали йому. Робочу силу вони імпортують.

— Ми маємо знайти надійного водія, щоби вас возити,— сказав портьє.

— А просто викликати таксі ви не можете?

— Це не так просто, сер.

Алан скипів був, але оговтався — сам винний. Він подякував чоловікові й поклав слухавку. Він знав, що не можна просто викликати таксі у Джидді чи Ер-Ріяді — принаймні так казали путівники, які аж заходилися, розписуючи небезпечність Королівства Саудівська Аравія для іноземних мандрівників. У переліку Департаменту Саудівське королівство було щодо цього чи не на першому місці. Кіднепінг тут не був чимось неймовірним. Алана могли продати Аль-Каїді, викупити, транспортувати через кордони. Але Алану ніде нічого не загрожувало, а робота приводила його до Хуареса у дев'яностих і до Гватемали у вісімдесятих.

* * *

Задзвонив телефон.

— Ми маємо для вас водія. Коли він буде вам потрібний?

— Якнайшвидше.

— Він буде тут за дванадцять хвилин.

Алан прийняв душ і поголив поплямовану родимками шию. Надягнув футболку, білу сорочку на гудзиках, шта-

ни хакі, шкарпетки кольору засмаги, мокасини. «Просто вдягніться, як американський бізнесмен»,— сказали йому. Переказували: деякі застережливі туристи із Заходу влізають у довгі білі балахони тобе й накривають голови місцевими хустками. Намагаються змішатися, докладають зусиль. Ці зусилля тут не схвалюють.

Поправляючи комірець сорочки, Алан помацав у себе на шії г'юлю, яку виявив місяцем раніше. Розміром як м'яч для гольфа, виступає з його хребта, на дотик як хрящ. Кілька днів поспіль він переконував себе, що це частина його хребта, бо чим же ще воно могло бути?

Це може бути пухлина.

Там, на його хребті, отака г'юля — не інакше, інвазивна та смертельна.

Останнім часом у нього траплялися помутніння в голові і незграбність ходи, і це створювало безсумнівне і жахливе відчуття, що там щось росте, виїдає його, висмоктує життєві сили, вичавлює гостроту розуму та позбавляє будь-якої мети.

Він планував звернутися із цим до когось, але тоді нічого не зробив. Лікар таке не зможе оперувати. Алан не хотів опромінювання, не хотів через його дію втрачати волосся. Ні, фокус полягав у тому, щоби торкатися цього час від часу, відстежувати супутні симптоми, торкатися ще раз — і нічого не робити.

За дванадцять хвилин Алан був готовий.

Він зателефонував Кейлі.

— Зараз я виходжу з готелю.

— Добре. Поки ти сюди доїдеш, ми все налаштуємо.

Команда могла туди потрапити без нього, команда могла б усе налаштувати без нього. То до чого він тут узагалі? Причини були сумнівні, але все ж привели його сюди. По-перше, він був старшим, ніж інші члени команди, усі вони фактично діти, ніхто не перевалив за тридцять. По-друге, Алан колись знав племінника короля Абдалли, коли вони брали участь у ризикованому бізнесі з пластиками у середині дев'яностих, і Ерік Інґвалл, віцепрезидент нью-йоркської «Реліант», вважав, що цього досить, щоби привернути увагу короля. Мабуть, то була неправда, але Алан вважав за краще не сперечатися.

Алан був радий роботі. Йому потрібна була робота. Майже вісімнадцять місяців до того, як йому зателефонував Інґвалл, були принизливими. Заповнення податкової декларації на сплату 22350 доларів було гірким досвідом, якого він не очікував у своєму віці. Він сім років був приватним консультантом, і щороку дохід скорочувався. Ніхто нічого не витрачав. Ще п'ять років тому бізнес був добрим; старі друзі підкидали роботу, а він був їм корисний. Він з'єднував їх зі знайомими постачальниками, робив послуги, укладав угоди і зганяв зайве очікування. І почувався чогось вартим.

А тепер йому було п'ятдесят чотири, і він цікавив корпоративну Америку не більше, ніж літак, побудований із глини. Він не міг знайти роботу, не міг привабити клієнтів. Він переходив із велосипедної компанії «Швінн» до велосипедної компанії «Хаффі», потім був «Фронтир», аж нарешті «Алан Клей, консультант» — і лишилося сидіти вдома, дивитися відеозаписи перемог «Ред Сокс» у серіях 2004 та 2007 років. Ту гру проти «Янкіз», коли вони зробили чотири поспіль хоум-рани. 22 квітня

2007 року. Він дивився ці чотири з половиною хвилини сто разів і кожен перегляд приносив йому щось на зразок радості. Почуття правильності, порядку. Це була перемога, яку неможливо забрати.

Алан зателефонував порт'є.

— Машина вже тут?

— Вибачте, запізнюється.

— Це ви із Джакарти?

— Це я.

— Едвард?

— Так.

— Знову привіт, Едварде. І на скільки запізнюється машина?

— Ще двадцять хвилин. Чи можу я надіслати вам сніданок?

Алан підійшов до вікна й визирнув. Червоне море було спокійне, нічим не примітне із цієї висоти. Шосе із шістьма смугами руху простяглося просто поряд із водою. На пірсі рибалили троє чоловіків у білому.

Алан подивився на сусідній балкон. Він міг бачити своє віддзеркалення у склі. Людина як людина. Коли поглити й одягти, зійде за справжню. Але щось не те із поглядом. Його очі сиділи надто глибоко, і люди звертали на це увагу. На останній зустрічі однокласників колишній футболіст, якого Алан зневажав, сказав: «Алане Клей, у тебе погляд спрямований кудись за тисячу миль. Що з тобою сталося?»

Із моря дихнуло вітром. Удалині тягнувся контейнеровоз. Тут і там ще судна, крихітні, наче іграшки.

У літаку з Бостона до Лондона поруч з Аланом сидів чоловік. Пив джін із тоніком і розмірковував:

— Деякий час усе було добре, так? — казав він.— Скільки ж років тому? Тридцять, еге ж? Може, двадцять, двадцять два? Але це скінчилося, без сумніву скінчилося, і тепер нам треба бути готовими перетворитися на тур-агентів і крамарів, як уся Західна Європа.

Приблизно така була суть того, що казав той чоловік у літаку. Щось таке.

Він не замовкав, йому тягали келих за келихом.

— Ми стали нацією кімнатних котів,— казав він.— Нацією сумнівальників, хвилювальників, передумувальників. Слава Богу, не такого сорту були американці, які заселили цю країну. Вони були іншої породи! Вони перетинали країну у фургонах із дерев'яними колесами! Люди конали дорогою, а вони ледве зупинялися. Ховали своїх померлих і вирушали далі.

Цей чоловік, п'яний і, можливо, псих, був такий же, як Алан, народжений у сім'ї промисловців, і тільки згодом загубився у світах, що лише побічно стосувалися створення речей. Він наливався джін-тоніком і на всьому поставив хрест. Він прямував до Франції, щоби доживати поблизу Ніцци у маленькому будинку, що його батько побудував після Другої світової. Отак от.

Алан підтакував, і вони обмінювалися думками про Китай, Корею, про виробництво одягу у В'єтнамі, зростання і падіння швейної промисловості на Гаїті, ціни на пристойне житло в Хайдарабаді.

Алан кілька десятиліть поспіль займався велосипедами, а потім тинявся між доброю дюжиною інших місць, консультував, допомагав компаніям змагатися з безжальним світом ефективності, роботів, дешевого виробництва і всякого такого. Однак із року в рік роботи

лишалося все менше. Люди зрікалися виробництва на американській землі. Як міг він чи хтось інший умовити когось витратити в десять разів більше, ніж в Азії? А коли заробітна плата в Азії зросла до неприйнятно-го рівня — п'ять доларів на годину,— казали, ще є Африка. Китайці вже виробляли кросівки в Нігерії. Джек Велч казав, що виробництво має жити у постійній боротьбі, об'їджаючи земну кулю у пошуках найдешевших умов, і, здається, світ сприйняв його слова. Чоловік у літаку аж узвив на знак протесту: «Має ж значення, де зроблена річ!»

Та Алану зовсім не хотілося впадати у відчай, а також піддаватися безумству сусіда. «Ти ж завжди був оптимістом, чи не так?» — нагадував він собі. Безумство! Це слово той чоловік використовував знову й знову. «Насправді це все від чорного гумору. Анекдоти! — чоловік ридав.— Я наслухався їх у Франції, Англії, Іспанії. І в Росії! Люди бурчать про свої безнадійні уряди, про стихійну і незворотну дисфункціональність власних країн. Ще й Італія! Кислий настрій, передбачення занепаду. Це було скрізь, а зараз і в нас теж. Той темний сарказм. Це вбиває, присягаюся Господом. Це ознака, що ти впав і не зможеш піднятися!»

Алан чув усе це раніше, і більше слухати не хотів. Він натягнув навушники і дивився відео до кінця польоту.

Алан пішов із балкона і повернувся у темну прохолоду номера.

Він згадував свій дім. Цікаво, хто там цієї миті. Хто переходить із кімнати до кімнати, торкаючись речей, виходить...

Його будинок був виставлений на продаж — уже чотири місяці. Чи це не через озеро, у якому чоловік замерз на смерть?

Єдине, з якої причини телефонувала Рубі,— будинок. Ну що, проданий? Їй потрібні були гроші, і вона побоювалася, що Алан продасть будинок і якось збереже продаж у секреті.

— Ти дізнаєшся, коли він буде проданий,— казав він їй.— Та й Інтернет є,— сказав він. І поклав слухавку, коли вона почала кричати.

Будинок Алана до продажу декорувала жінка. Є особливі люди, що роблять таке. Вони приходять і роблять ваш будинок більш привабливим, ніж вам це колись удавалося. Вони розганяють темряву, яку ви розвели тут із вашим людським безладом.

Потім, поки його не куплять, доводиться жити в іншій версії свого будинку, кращій версії. Більше жовтого. Квіти та столи з відновленого дерева. А ваші власні речі на складі.

Її звали Рене. Рідке пухнасте волосся, підняте вгору, як солодка вата. «Почніть із усунення сміття,— сказала вона.— Вам треба упакувати в коробки і вивезти дев'яносто відсотків усього цього»,— сказала вона, махнувши рукою на все, що він накопичив за двадцять років.

Він спакував. Він вивозив, вивозив... Він залишив меблі, але вона, коли повернулася, сказала: «Тепер ми замінимо меблі. Хочете придбати нові чи взяти напрокат?»

Він прибрав свої меблі. У вітальні було два дивани, їх він віддав. Один подрузі Кіт. Другий Чую, який підстригав його газон. Рене взяла напрокат твори мистецтва. «Нейтральні абстракції»,— так вона їх називала. Такі, що нічого не виражають. Тепер вони були в кожній кімнаті: полотна з приємними кольорами, розпливчасті форми невідомо чого.

Це було чотири місяці тому. Алан жив тут увесь час, евакуюючись, коли ріелтори влаштовували перегляди. Іноді він залишався. Іноді замикався у своєму кабінеті, поки покупці ходили його будинком, коментуючи. «Низькі стелі,— казали вони.— Маленькі спальні. А ці підлоги оригінальні? Відгонить цвіллю. Мешканці — старі люди?»

Іноді він спостерігав, як потенційні покупці заходять, виходять. Підглядав через вікно кабінету, неначе той імбецил. Одна пара затрималася так надовго, що Алану довелося мочитися в кавову чашку. Одна відвідувачка, менеджер, чи що, одягнена в довге шкіряне пальто, помітила його у вікні, коли вже йшла під'їзною доріжкою. Вона обернулася до ріелтора і сказала: «Я думаю, що тільки-но побачила привида».

Алан спостерігав, як хвилі м'яко розбиваються об берег. Хто знав, що Саудівська Аравія має величезне і незаймане узбережжя? Алан і гадки не мав. Він дивився на кілька десятків пальм унизу, у дворі його готелю й сусіднього, на Червоне море за пальмами. Він думав, чи не залишитися тут. Він міг би взяти нове ім'я. Він міг би відмовитися від усіх боргів. Якось надіслати Кіт грошей і залишити сталеві лещата свого життя позаду,

в Америці. Він віддав їй п'ятдесят чотири роки. Чи не досить?

Але ні. Він вище того. Інколи він буває вище того. Інколи він у змозі охопити весь світ. Бачити вдалину на багато миль. Долати передгір'я байдужості, щоб оглянути пейзаж свого життя та свого майбутнього, заради якого воно існує — планованого, здійсненого, досяжного. Усе, що він намагався зробити, там уже було зроблене, то чому б він не міг зробити це ізнову? Він міг. Тільки якби знайти постійну роботу. Тільки якби він міг скласти план і дотримуватися його. Він здатен! Він мусять вірити. Звичайно, він здатен...

Ця угода з Абдаллою здавалася подарунком Господнім. Ніхто не може конкурувати з «Реліант» щодо розмаху, плюс тепер у них є клята голограма. Алан закриє питання, отримає свій шматок, розплатиться з усіма в Бостоні — і зможе піти на всі чотири боки. Відкрий невелику фабричку, почни з тисячі велосипедів на рік, а потім більше й більше. Оплачувати навчання Кіт будеш із кишенькових грошей, із решти. Проженеш ріелторів, сплатиш що там залишилося за будинок, і крокуватимеш світом наче титан, грошей дістанеш, щоби сказати: трахав я тебе, і тебе, і тебе...

Стукіт у двері. Сніданок прибув. Оладки до вашого номера за п'ять хвилин. Оладки? Неможливо... хіба що він отримав щось, приготоване для когось іншого. Найвірогідніше, саме так і є. Він не заперечував. Дозволив офіціантові розставити все на балконному столику і з ефектним розчерком підписав рахунок, сидючи на десятому поверсі, мружачись від вітру. На мить відчув,

що оце — він. Що він цього вартий. Йому потрібно було відновити настрій владності, приналежності. Можливо, якщо він є таким чоловіком, якого готель прагне вразити так сильно, що, схоже, надсилає чужий сніданок, тоді він має шанс отримати аудієнцію в самого короля.

III

ТЕЛЕФОН ЗАДЗВОНИВ.

— У нас виникла проблема з першим водієм. Ми за-
телефонували іншому. Він їде. Має бути тут за двадцять
хвилин.

— Дякую,— сказав Алан і поклав слухавку.

Він сидів, зосереджено дихаючи, поки спокій не по-
вернувся. Він американський бізнесмен. Йому немає
чого соромитися. Він міг би вирішити щось просто сьо-
годні. Не такий уже він дурень.

Алану не давали жодних гарантій. «Король дуже за-
йнятий»,— неодноразово твердили йому в електрон-
них листах і телефонних розмовах. «Зрозуміло, так
і є»,— знову і знову казав Алан і повторював, що бажає
зустрітися в будь-якому місці, у той самий час, що ви-
бере його величність. Але це було не просто так; ко-
роль був постійно зайнятий, і його графік змінювався
швидко й часто. Він і мав змінюватися часто й швидко,
враховуючи, що завжди вистачало охочих завдати ко-
ролю шкоди. Тому графік змінюється не тільки заради
державних справ, він змінюється заради самого коро-
ля і королівства. Алану сказали, що «Реліант» разом із
низкою інших постачальників, зацікавлених у наданні
послуг Економічному місту короля Абдали, має підготу-
вати свою продукцію і представити її на майданчику, що

буде призначений десь на узбережжі, у серці міста, що народжується, а незадовго до прибуття короля їх повідомлять. «Це може бути будь-який день, і це може бути будь-який час»,— сказали Алану.

— То що — дні, тижні? — запитав він.

— Так,— було сказано йому.

І тому Алан улаштував це відрядження. Він уже робив таке раніше — поцілувати кільце на знак поваги, представити продукт, укласти угоду. Не таке вже нездійсненне завдання, якщо ви маєте правильних посередників і вмієте схиляти голову. І праця на «Реліант», найбільшого постачальника ІТ у світі, не була важким випробуванням. Абдалла, імовірно, хотів усе найкраще, а «Реліант» вважала себе найкращою, безумовно найбільшою, удвічі більшою від найближчого американського конкурента.

«Я маю честь бути знайомим із вашим племінником Джалаві»,— сказав би Алан.

Ні, може так: «Ми щирі друзі із вашим племінником Джалаві».

Або: «Джалаві, ваш племінник, мій давній друг».

В інших випадках родинні зв'язки не відігравали жодної ролі, Алан це знав. Вони не мали значення в Америці, вони не мали великого значення де завгодно, але він сподівався, що тут, серед королівських осіб, ця дружба щось значить.

Разом із ним поїхали троє з «Реліант» — дві інженерки і директор із маркетингу — Кейлі, Рейчел і Бред. Вони продемонстрували би можливості «Реліант», а Алан оголосив би приблизні цифри. Замовлення на ІТ для Економічного міста короля Абдалли могло означати принаймні кілька сотень мільйонів для «Реліант» одразу і ще потім,

а головне — комфортне життя для Алана. Гаразд, не комфортне життя. Але він міг би відкрутитися від потенційного банкрутства, мав би з чим вийти на пенсію, і Кіт залишилася б у коледжі, що вона обрала, і було б у неї набагато менше розчарувань від життя і від батька.

Він вийшов із номера. Двері бахнули, як гармата. Рушив помаранчевим коридором.

Готель побудували так, аби ніщо не свідчило, що навколо — Королівство Саудівська Аравія. На весь комплекс, відгороджений, наче фортеця, від дороги та моря, не знайшлося б і краплини місцевого контексту, та що там — навіть одного-двох візерунків арабського походження. Це місце, усі ці пальми та глинобитна цегла могли б бути в Аризоні, в Орландо — та де завгодно.

Алан зазирнув в атріум десятьма поверхами нижче, де снували десятки чоловіків, усі в традиційному саудівському вбранні. Алану довелося запам'ятовувати термінологію. Довгі білі туніки звалися тобе. Тканина, що покриває волосся і шию — це гутра, її обв'язують чорною круглою мотузкою ігал. Алан спостерігав за цим людським млином, білі тобе надавали їхнім рухам якоїсь невагомості. Конвент духів.

У кінці коридора він побачив двері ліфта, вони саме зачинялися. Він трохи пробігся і засунув руку в проміжок. Двері смикнулися назад, ошелешено й винувато. У скляному ліфті перебувало четверо чоловіків, усі в тобе та гутрах. Деякі поглянули на Алана, але швидко повернули погляди до нового планшетного комп'ютера, що тримав між ними власник. Той демонстрував як працює клавіатура, крутив планшет, кнопки слухняно відновлювали розташування, і це викликало величезне задоволення в його приятелів.

Скляний контейнер, що утримував у собі їх усіх, злетів крізь атріум до вестибюля тихо, як сніг. Двері відчинилися, явивши поглядам фальшиву скелю. Війнуло хлоркою.

Алан притримав двері для саудівців — жоден не подякував. Він рушив слідом. Фонтани викидали воду в повітря без будь-якого ритму.

Він сів за невеликий кований стіл у вестибюлі. З'явився офіціант. Алан замовив каву.

Поруч двоє чоловіків — один чорний, інший білий — сиділи разом, одягнені в однакові білі тобе. Путівник повідомляв, що в Саудівській Аравії цвіте відвертий ризизм, однак... Можливо, це не свідчення суспільної гармонії, та все ж. Він не міг пригадати, коли звичай чи закон, описаний у путівнику, коли-небудь діяв на практиці. Описання культурних норм — це як оголошення про дорожні затори. Поки про них повідомлять, вони вже не актуальні.

Раптом Алан збагнув, що біля нього хтось стоїть. Підвів очі — і побачив круглоликого чоловіка, що курил дуже тонку білу сигаретку. Він тримав руку так, ніби намагався помахати. Алан, розгубившись, помахав йому.

— Алан? Ти Алан Клей?

— Авжеж!

* * *

Чоловік загасив сигарету у скляній попільничці й простягнув руку Алану. Пальці у нього були довгі й тонкі, м'які, як замша зі шкіри серни.

— Ти водій? — запитав Алан.

— Водій, гід, герой, Юсеф, — проказав чоловік.

Алан підвівся. Юсеф був невисокий, вершково-біле тобе проти світла перетворювало його повне тіло на пінгвінячий силует. Він був молодий, не набагато старший, ніж Кіт. Обличчя — щокате, без зморщок, із тонкими підлітковими вусиками.

— П'єш каву?

— Так.

— Будеш допивати?

— Ні, я вже о'кей.

— Добре. Тоді нам сюди.

Вони вийшли на вулицю. Спека накинулася на них хижо, наче тварина.

— Ось туди,— сказав Юсеф, і вони поспішили через невеликий паркінг до стародавнього брудно-коричневого «Шевроле Каприс».— Це моя кохана,— додав він, представляючи машину як фокусник — букет штучних квітів.

Машина була чистісіньке розвалище.

— Ти готовий? У тебе немає сумки чи ще чогось?

У Алана не було нічого. Раніше він носив кейс, блокноти, але жодного разу так і не зазирнув у нотатки, які робив на нарадах. Тепер він нічого не занотовував, і такий метод став для нього джерелом сили. Люди очікують великої гостроти розуму від того, хто нічого не записує.

Алан відчинив задні дверцята.

— Ні, ні,— сказав Юсеф.— Я ж не шофер на панській службі. Сідай попереду.

Алан підкорився. Сидіння пихнуло невеликою хмаркою пилу.

— Ти певний, що ця штука доведе нас до місця? — запитав Алан.

— Я на ній увесь час їжджу до Ріяда,— сказав Юсеф.— Жодної поломки.

Юсеф сів у машину і повернув ключ запалювання. Двигун мовчав.

— О, почекай,— сказав він, вийшов, відкрив капот і зник за ним. Через якусь мить закрив капот, знову сів на місце водія і завів двигун. Той кашляв, прокидаючись, і торохтів, як стародавній годинник.

— Проблема з двигуном? — запитав Алан.

— Ні-ні. Довелося відключити запалення, перш ніж заходити в готель. Хотів бути певним, що нічого не підкладуть.

— Підкладуть? — запитав Алан.— У сенсі — бомбу?

— Жодного тероризму,— відрізав Юсеф.— Це просто один тип, який думає, що я трахаю його дружину.

Юсеф увімкнув задню передачу і машина позадкувала.

— Можливо, він намагається вбити мене,— сказав він.— Ну, поїхали.

Вони виїхали з паркінгу готелю. На виході проминули «Хамві» пустельного кольору з кулеметом на даху, біля нього сидів у шезлонзі саудівський солдат, зануривши ноги у воду в надувній ванночці.

— Тобто ця машина може вибухнути?

— Ні, не зараз. Я щойно перевірив. Ти ж бачив.

— Ти серйозно? Хтось насправді намагається тебе вбити?

— Можливо,— сказав Юсеф і виїхав на головне шосе, що тягнулося вздовж Червоного моря.— Але ніколи не знати точно, поки щось не станеться, так?

— Отже, я цілу годину чекав водія, чия автівка може вибухнути?

— Ні-ні,— відповів Юсеф поблажливо. Зараз він намагався активувати свій айпод старої моделі, що стирчав у підстаканнику між сидіннями. Щось було не так у зв'язку між айподом та автомобільною магнітолою.

— Перейматися не треба. Я не думаю, що він знає, як замінювати автомобіль. Він не крутий. Він просто багатий. Хіба що він когось найме...

Алан дивився на Юсефа, поки той не додав:

— Багатий таки може найняти когось, щоби замінювати автомобіль чоловіка, який трахає його дружину. Фа-а-ак,— протягнув Юсеф, обернувшись до Алана.— Тепер ти і мене налякав.

Алан роздумував, чи не відчинити дверцята та вийти з машини. Це здавалося більш розумним учинком, аніж їхати далі з цим чоловіком.

Тим часом Юсеф видобув із білої пачки ще одну тонку сигаретку і запалив, мружачись на дорогу попереду. Вони проїжджали довгу череду величезних скульптур льодяникових кольорів.

— Жахливо, чи не так? — сказав Юсеф. Добре затягнувся, і будь-яке занепокоєння з приводу найманих убивць нібито зникло.— Тож звідки ти, Алане?

Щось у безтурботному тоні Юсефа заспокоїло Алана. Із цими пінгвінячими формами, тонкою сигаретою і «Шевроле Каприс» він явно не той чоловік, який зацікавив би найманих убивць.

— Із Бостона,— сказав Алан.

— Бостон, Бостон...— проказав Юсеф, постукуючи по керму.— Я був у Алабамі. Один рік коледжу.

Усупереч здоровому глузду, Алан продовжував бесіду із цим навіженим.

— Ти навчався в Алабамі? Чому в Алабамі?

— Ти маєш на увазі, що я був єдиним арабом на кільках тисяч миль? Я отримав стипендію на рік. У Бірмінгемі. Він зовсім не такий, як Бостон, я здогадуюсь.

Алану подобався Бірмінгем, він так і сказав. У нього були друзі в Бірмінгемі.

Юсеф усміхнувся.

— Ота велика статуя... Вулкан, еге ж? Страшенна.

— Мені подобається ця статуя,— сказав Алан.

Навчання в Алабамі пояснювало американську англійську Юсефа. Він говорив лише з ледь помітним саудівським акцентом. Він носив сандалі ручної роботи та сонцезахисні окуляри «Оуклі».

Вони їхали через Джидду, і все навколо здавалося зовсім новим, наче Лос-Анджелес. «Лос-Анджелес у паранжі»,— сказала йому колись Енджі Хілі. Вони деякий час працювали разом у «Треку». Він сумував за нею. Ще одна мертва жінка в його житті. Їх було занадто багато: подруги, які стали давніми друзями, потім старими друзями, подруги, які вийшли заміж, які трохи постарішали, чії діти вже дорослі.

А ще були мертві. Загиблі від аневризми, раку молочної залози, лімфоми. Це було божевілля. Його дочці зараз двадцять, і скоро буде тридцять, а незабаром після цього й хвороби хлинуть дощем.

— То що, ти трахаєш дружину цього типа, чи як? — запитав Алан.

— Та ні. Це моя колишня, ми були одружені дуже давно...

Він глянув на Алана, щоб оцінити його реакцію.

— Але в нас не склалося. Вона вийшла заміж за іншого. Тепер їй нудно, і вона постійно пише мені. У Фейсбуці, надсилає смс, усюди. Чоловік це знає, він вважає, що в нас роман. Хочеш чогось поїсти?

— Ти маєш на увазі, варто зупинитися і поїсти?

— Ми можемо поїхати в один заклад у Старому місті.

— Ні, я тільки-но поїв. Ми запізнюємося, ти пам'ятаєш?

— Ох! Ми поспішаємо? Вони мені цього не сказали. Нам не слід було їхати цією дорогою, якщо ми запізнюємося.

Юсеф круто розвернувся і погнав назад.